

This work is licenced under a Creative Commons Attribution 4.0 International License
Ovaj rad dostupan je za upotrebu pod licencom Creative Commons Imenovanje 4.0. međunarodna

IZVJEŠĆE
SA SKUPA

Primljen: 8. 3. 2022.
Prihvaćen: 27. 3. 2022.

XXXV. međunarodni znanstveni skup HDPL-a *Jezik u digitalnom okruženju*

Osijek, od 9. do 11. rujna 2021.

Velike promjene u izvanjezičnome svijetu uvijek potaknu promjene i u jeziku. Kao glavni generatori (izvan)jezičnih promjena mogu se izdvojiti znanstveno-tehnološke i društveno-ekonomske promjene, rat, promjene u stilu života, te najnovije, epidemije i pandemije. Godine 2020. i 2021. obilježila je pandemija koronavirusa koja je stubokom izmijenila naše živote, svakodnevne navike, posao i način rada, učenja, školovanja, a time i jezik. Sve uobičajene životne aktivnosti preko noći su „preseljene“ u virtualna bespuća. Jezični su odgovor na intenzivne životne promjene bili ponajprije neologizmi kojima smo imenovali nove pojave, pojmove i predmete iz naše *koronastvarnosti*, odnosno iz novoga normalnog, ali i mnoge ludičke, humoristične novotvorbe, najčešće u obliku mema, kojima smo nastojali olakšati neizvjesnu svakodnevnicu.

U tim okolnostima Organizacijski odbor odlučio je godišnji skup Hrvatskog društva za primijenjenu lingvistiku posvetiti jeziku u digitalnom okruženju sa željom da priloži sa skupa s različitih stajališta i iz perspektiva različitih gramatičkih i lingvističkih disciplina opišu i dokumentiraju promjene koje su se u jeziku dogodile uslijed pandemije koronavirusa i prilagodbe svakodnevnih životnih i radnih aktivnosti na virtualno okruženje.

S 2021. godinom predsjedanje Društvom preuzeo je osječki ogranak te je tako Filozofski fakultet Osijek ponovno postao domaćin godišnjega skupa Društva. I jubilarno – trideset i peto – druženje članova HDPL-a organizirano je u pandemijskoj neizvjesnosti. Zahvaljujući organizatorima skupa 2020. – Rijeci i Splitu – bili smo spremni i za virtualno druženje jer ne bismo išli nepoznatim putovima. Sjajan virtualni skup koji je održan u rujnu 2020. i njegove organizatorice izv. prof. dr. sc. Mihaela Matešić i prof. dr. sc.

Magdalena Nigoević s nama su nesebično podijelile svoje iskustvo organizacije virtualnoga skupa. Nasreću, skup je održan uživo na Filozofskom fakultetu Osijek. Aktualna i zanimljiva tema i Filozofski fakultet Osijek, u lingvističkim krugovima na glasu kao izvrstan domaćin, privukli su čak 120 sudionika sa svih hrvatskih sveučilišta te iz Slovenije, Australije, Italije i Norveške.

Prijavljenih 70 izlaganja sadržajno se uklopilo u glavnu temu – jezik u digitalnom okruženju – relevantnost koje se zasigurno potvrđuje izvanjezičnim činiteljima, tj. pandemijom koja nas je natjerala da se silom prilika okrenemo digitalnim načinima komunikacije. Radovima su se analizirali različiti jezični fenomeni i to s različitih aspekata: analizirala se višejezičnost, jezično posuđivanje, prevođenje, poučavanje jezika, odnosi standardnoga idioma prema nestandardnima na različitim jezičnim razinama – od fonetske do leksičke i stilske. Različitim se jezičnim (i govornim) ostvarajima pristupalo sa stajališta retorike, pragmalingvistike, sociolingvistike, psiholingvistike, kognitivne lingvistike i dr.¹

Nekoliko se radova u tome kontekstu bavilo prevođenjem. Rad plenarnih izlagačica Marije Omazić i Nataše Pavlović naslovljen *Prevođenje u digitalnom okruženju* predstavio je relevantne tehnološke trendove i njihove posljedice za praksu i teoriju prevođenja, kao i ključne etičke dileme budućega razvoja, a naznačene su i neke implikacije za obrazovanje prevoditelja. Rad naslovljen *COVID-19-Related Challenges in Consecutive Video-Mediated Interpreting* Hanne Skaaden, Tatjane Felberg i Branke Blažević analizirao je probleme pri prevođenju u komunikaciji videopozivom. Rad Andree Rogošić *Prevođenje frazema i frazemskih modifikacija u sinkronizaciji animiranih filmova* analizirao je prijevodne strategije primijenjene u prevođenju engleskih frazema i frazemskih modifikacija na hrvatski i talijanski jezik na primjeru sinkronizacija animiranih filmova.

Retorička i narativna analiza polazišta su u nekoliko radova. Rad *Uvod u unboxing: hibridni retorički etos i (fatički) patos* Jelene Tušek i Ane Vasung prikazao je rezultate retoričke analize *unboxinga*, formata u kojem autori otvaraju pakete s proizvodima i pokazuju ih publici s ciljem recenziranja i/ili poticanja na kupnju. Rad Maje Glušac i Ane Mikić Čolić *The pandemic humour on the web* analizirao je internetske memove koji tematiziraju pandemiju koronavirusa. Rad *“Woke me up. Bed was shaking and my aquarium water was going wild. Shocking.” Narrativity and Stancetaking*

¹ Knjiga sažetaka sa Skupa dostupna je u tiskanom i u e-obliku na poveznici: <http://www.hdpl.hr/upload/94623a870a857836d7fb2bfc684d1b1d7bb494cc.pdf>

in *Online Earthquake Testimonials* Martine Podboj sa sociolingvističkoga stajališta analizirao je tekstove u vezi s potresima koji su se dogodili u Hrvatskoj 2020. i 2021. godine. Rad Jadranke Zlomislić, Katarine Šijaković i Mate Matijevića *Premošćivanje digitalnog jaza: digitalna nejednakost u Hrvatskoj* istražio je digitalne nejednakosti hrvatskih korisnika interneta utvrđivanjem ključnih zapreka i stupnja u kojem utjecu na uspješno sluzenje internetom. Osim sa sociolingvističkoga stajališta, dio radova polazio je i s pragmalingvističkoga. Rad *Zašto i kako psujemo mater* Petre Tafre predstavio je psovku sa stajališta psiholingvistike i pragmalingvistike, a rad Maje Sokač i Petre Grbe *Reši, đuskati, gaser ili o srbizmima u komunikaciji mladih* analizirao je utjecaj srpskoga jezika na jezik mladih govornika. Plenarna izlagačica Marianna Bolognesi u radu *"If #corona doesn't take you out, can I?" Covid discourse on Twitter* s različitih lingvističkih perspektiva analizirala je govor o pandemiji na društvenim mrežama, a plenarni izlagači Mihaela Matešić i Slobodan Beliga u radu *Istraživanje krizne komunikacije u digitalnom okruženju u doba pandemije* predstavili su rezultate projekta *InfoCoV: Višeslojni okvir za karakterizaciju širenja informacija putem društvenih medija tijekom krize COVID-19* kojim se istražuje krizna komunikacija u digitalnom okruženju.

Dio radova analizirao je izazove u učenju i poučavanju jezika. Rad *Kako se hrvatski predškolci izražavaju u pandemijskom jezičnom okruženju* Katarine Aladrović Slovaček predstavio je jezične jedinice na leksičkoj, semantičkoj, gramatičkoj i stilskoj razini koje djeca rabe kada govore o pandemiji koronavirusa. Rad Vlaste Svaline i Tanje Gradečak *Mobilno učenje u nastavi engleskog jezika* istražio je implementaciju i evaluaciju nove metode poučavanja u nastavi stranog jezika – mobilnog učenja, tj. svih oblika učenja koje podrazumijeva mobilne uređaje i bežični internet. Rad Eveline Miščin i Sare Miščin *Engaging students in online English teaching* opisao je prednosti i nedostatke *online* nastave engleskoga jezika iz perspektive učenika i nastavnika. Rad Andrea-Beate Jelić i Ane Gabrijele Blažević *Digitalna kompetencija nastavnika španjolskoga jezika* predstavio je stavove nastavnika španjolskoga jezika prema digitalnoj kompetenciji i razinu njezine usvojenosti. Rad Marijane Togonal i Dubravke Pleše *Izazovi u učenju i poučavanju hrvatskoga kao nasljednoga jezika* analizirao je specifičnosti i izazove s kojima se susreću nastavnici u radu s djecom hrvatskih iseljenika.

Izlaganjem *Koherencija pisanoga teksta u stranome jeziku* plenarni izlagači Vesna Bagarić Medve i Leonard Pon predstavili su rezultate KohPi-Tekst projekta koji se na Filozofskom fakultetu Osijek provodio od 2017. do 2020. godine. Rezultati projekta upućuju na postojanje određenih razlika

među tekstovima sudionika koji ovladavaju različitim stranim jezicima u obilježjima koherencije u njihovim tekstovima, ali ne i transfera koncepta koherentnosti teksta iz prvoga u strani jezik.

Jedan od evolucijski najznačajnijih poticaja na kreativnost jest onaj koji stvaraju krizni trenutci čije je rješavanje nužno kako bi se život pojedinca i društva vratio u normalu ili unaprijedio. Upravo su se s takvim izazovom suočili nastavnici u doba pandemije i iznenadnoga prelaska na *online* nastavu. O kreativnosti se može govoriti iz perspektive pojedinca te iz perspektive zajednice. U svojem se plenarnom predavanju *Jezik, (situirana) kreativnost i konceptualna integracija* Renata Geld osvrnula na navedene dvije perspektive i njihove sprege kada je riječ o jeziku, njegovu značaju i njegovu poučavanju.

Dio radova analizirao je fonetska obilježja. Rad Damira Horge i Jordana Bićanića *Govor pod maskom* predstavio je rezultate istraživanja utjecaja maske za lice na proizvodnju i razumijevanje govora. Rad Lare Švigir i Ive Bašić *Sociofonetski pristup naglasnim dvostrukostima* istražio je naglašavanje dubleta u hrvatskom jeziku, odnosno preferencije s obzirom na različitu vrstu i mjesto naglaska, među prosječnim hrvatskim govornicima i polustručnjacima.

Dio radova utemeljen je na kognitivnolingvističkom pristupu jezičnim i izvanjezičnim elementima. Rad plenarnoga izlagača Gorana Tanackovića Faletara *Internet, ponos i predrasude: komunikacija u mreži (ne)znanja o svijetu* rasvijetlio je nastanak kategorijalnih predodžbi o suvremenim migrantima iz bliskoistočnih i afričkih država u Europu. Rad *Nazivlje u prostoru i prostor u nazivlju – vizualne mentalne slike* Ivane Špiranec opisao je način na koji vizualne mentalne slike oblikuju značenje jednoga dijela engleskoga nazivlja u građevinarstvu. Rad *Kako poslovati kad si u politici: konceptualna metafora POLITIKA JE POSAO u predizbornim kampanjama za hrvatske parlamentarne izbore* Domagoja Kostanjevca istražio je podmetafore metafore POLITIKA JE POSAO i njihove učinke u suvremenom hrvatskom političkom diskursu. Rad Nikoline Palašić i Tihane Hrg *Influence of the epidemic on the resurrection of dictatorship speech elements and the use of (war) metaphors* analizirao je medijske natpise (metafore) o javnim osobama koje su predvodile „rat“ protiv koronavirusa.

Iz naznačenoga pregleda radova vidljivo je da su teme obrađene na skupu relevantne – i vrlo *životne*, odnosno dodiruju i rasvijetljuju sve bitne aspekte svakodnevnoga života (od problema novih načina učenja i poučavanja jezika do izazova u proizvodnji i razumijevanju govora – a sve zbog *novog normalnog*, tj. pandemijske svakodnevice). I tehnološki je razvoj utjecao na

nove načine komunikacije, a obuhvaćajući različite nove jezične forme (npr. memove, *unboxing*, svjedočenja o potresima), kao i različite korpuse, ali i stajališta s kojih se pristupa jezičnim problemima, skup predstavlja zaokruženu cjelinu koja donosi znanstveno utemeljene odgovore na brojna pitanja u vezi s jezikom u digitalnom, ali i pandemijskom okruženju.

Nakon pandemijskoga *online* skupa 2020. godine, skup je 2021. održan na „tradicionalni“ način što je omogućilo zanimljive i poticajne rasprave i tijekom neformalnih druženja. Sudionici su, zahvaljujući potpori Uprave Filozofskog fakulteta Osijek i Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, uživali u trodnevnoj ugodnoj i plodonosnoj atmosferi. Novo druženje članova HDPL-a zakazano je za lipanj 2022. također na Filozofskom fakultetu Osijek.

Ana Mikić Čolić

amikic@ffos.hr

Filozofski fakultet Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

Maja Glušac

mglusac@ffos.hr

Filozofski fakultet Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku